

Vrije doop?

Er bestaan in ons land verschillende christelijke gemeenschappen waar je je op belijdenis van geloof ÷vrijø kunt laten dopen. Die vrijheid houdt in dat de doop je niet automatisch tot lid maakt van de betreffende geloofsgemeenschap. Zo kun je leden van kinderdopende kerken tegenkomen, die je in vertrouwen mededelen, dat zij zich ooit ergens op belijdenis van geloof hebben laten dopen. Een in onze tijd toenemend aantal gelovigen verlangt er naar om gedoopt te worden, om daarna vrij te blijven van binden aan een kerk of geloofsgemeenschap. Baptisten gemeenten hebben de ÷vrije doopø altijd afgewezen. Hierin wordt ons wel kerkelijkheid of sektarisme verweten. We wille in dit artikel nader ingaan op de relatie tussen doop en gemeente.

Doop: binding aan Jezus Christus

Een echt ÷vrije doopø bestaat niet. Wie zich laat dopen bindt zich, bindt zich aan Jezus. De doop markeert het einde van menselijke autonomie. Door de doop wordt de dopeling opgenomen in een relatie tot Jezus Christus. Deze relatie is het beheersend thema van de doop en vindt zijn uitdrukking in de terminologie waarmee de doop wordt beschreven. Let eens op het veelvuldig voorkomen van de voorzetsels ÷metøen ÷inø. Door de doop worden we *met* Christus begraven om *met* Hem op te staan (Rom. 6:4-5). In de doop worden we *met* Christus bekleed (Gal. 3:27). De doop wordt bediend *in* de naam van de Vader, de Zoon en de heilige Geest (Mat. 28:19). De dopeling is zozeer *met* en *in* Christus, dat hij het Paulus na kan zeggen: ÷Niet meer ik, maar Christus leeft in mijø (Gal. 2:20). De vraag is of de binding aan Christus, die dóór de doop ontstaat, een exclusieve of een inclusieve is. Bindt de doop exclusief aan Christus alléén? Of raak je in de binding aan Hem ook heel concreet aan anderen gebonden?

Het nieuwe testament kent slechts één voorbeeld van een exclusieve Christusdoop: de doop van de Ethiopische kamerling door Filippus (Han. 8:36-39). Deze doop vond spontaan op reis naar Jeruzalem plaats. Het reisgezelschap maakte op een vrij willekeurige plaats halt, en terwijl in geen velden of wegen een gemeente te bekennen was doopte Filippus de kamerling. Direct na de doop staat die man zelfs helemaal alleen met zijn nieuwe geloof in Christus. De Geest neemt Filippus weg! We mogen deze geschiedenis echter niet tot norm verheffen voor de verhouding tussen doop en gemeente. Daarvoor is zij te uitzonderlijk. Kennelijk gaat het in Han. 8 om een andere thematiek dan die van doop en christelijke gemeenschap.

Doop: binding aan Christus' lichaam

Uitgezonderd in zijn lijden en sterven - toen allen Hem verlaten hadden - was Jezus nooit alleen. Hij deed zijn werk steeds in en met de kring der discipelen. Na zijn doop in de Jordaan, als Hij zijn heilandswerk begint, kiest Hij zich twaalf discipelen om alles mee te delen. Na zijn opstanding blijft Hij nog 40 dagen op aarde, verschijnende aan de discipelen, om de gemeenschap tussen Hem en hen te herstellen. De heilige Geest wordt gezonden om de gemeenschap tussen de ten hemel gevaren Christus en zijn volgelingen te bewaren (Joh. 14:18); de Geest is de presentie van Christus in zijn gemeente. Eens zal Christus, samen met de zijnen, in heerlijkheid op aarde verschijnen om samen met hen te regeren (Opb. 20:4). Noch Christus, noch de gemeente zijn ÷losø verkrijgbaar. Wanneer Saulus op weg is om in Damascus de gemeente te vervolgen, komt Christus hem onderweg tegen met de woorden: ÷Saul, waarom vervolgt je Mij?ø Zozeer identificeert Christus zich met zijn gemeente! Wie aan de gemeente komt, komt aan Hemzelf! Ook in de doop is Christus niet los verkrijgbaar. We lezen: ÷Door één Geest zijn we allen tot één lichaam gedooptø (1 Kor. 12:13). Dat éne lichaam is het aardse lichaam van de verheerlijkte Christus, de gemeente.

Christus' Lichaam: hoe concreet?

Zij die een ÷vrije doopø verlangen of bedienen ontkennen niet dat verbondenheid aan Christus en verbondenheid aan medechristenen samen horen. Maar zij ordenen die tweeërlei verbondenheid anders dan baptisten dat plegen te doen: zij stellen nadrukkelijk dat de verbondenheid met Christus de eigenlijke en enige ÷zaakø is waar het in de doop om gaat, waarvan de verbondenheid met medegelovigen het noodzakelijke en praktische gevolg is. Verder benadrukken zij dat de geloofsverbondenheid met medegelovigen een vrije, niet door mensen georganiseerde maar door de Geest geleide ontmoeting is. De gemeente heeft een minimale, uiterlijke gestalte en organisatorische structuur; zij is in haar eenvoud gegeven met Jezus' woord: ÷Waar twee of drie in mijn naam bijeen zijn, ben Ik in hun middenø (Mat. 18:20). Baptisten daarentegen hebben veel meer de neiging de verbondenheid met Christus en met elkaar als één complex te zien: de verbondenheid met Christus wordt zichtbaar en ervaarbaar in de verbondenheid in de gemeente. Omgekeerd heeft de verbondenheid met elkaar de geestelijke kwaliteit van de verbondenheid met de Heer.

Als baptisten doen we verder niet geringschattend over de organisatorische structuur en uiterlijke gestalte van de gemeente. Een baptisten gemeente begint vaak klein in een huiskamer. Maar als het even kan bouwen we zo gauw mogelijk daarna een kapel! Baptisten gemeenten schamen zich ook niet voor een kaartenbak met lidmaatschapskaarten. Geest en organisatie staan niet tegenover elkaar. Evenmin als -levenø en -geraamteø tegenover elkaar staan. We kennen het geraamte als symbool van de dood. Maar ondertussen zijn we allen bezielde, levende geraamtes! Zo kan de gemeente een door de Geest bezielde organisatie zijn. Geest en uiterlijke gestalte staan evenmin tegenover elkaar. Zo min als -zielø en -lichaamø tegenover elkaar staan. De lichamelijke kant van de gemeente geeft gestalte aan het geloof dat in haar leeft. We nemen organisatie en uiterlijke gestalte mee in onze gemeente opvatting omdat we aanvoelen dat in de gemeente de menselijke gemeenschap naar al zijn aspecten door Christus verlost is, óók naar zijn uiterlijke aspecten.

Een vrije doop gaat in tegen de aard van het werk van Christus. Vóór wij ons in de doop aan Hem verbonden, heeft Hij zich aan ons verbonden in alle aspecten van ons leven. Hierin is geen vrijheid in de zin van ontsnapping aan de weerbarstigheid en lastigheid van het gemeenschapsleven.

Olof de Vries